

Allmän SiS-rapport
2003:7

Socialtjänstenkät ungdom 2003

Socialtjänstens uppfattning om vården av
ungdomar på särskilda ungdomshem

Av Ann-Christine Palmgren Langlet

ISSN 1404-2584

Förord

Statens institutionsstyrelse (SiS) har för fjärde gången genomfört en nationell uppföljning som speglar socialtjänstens uppfattning om vården av ungdomar på särskilda ungdomshem. Uppföljningen genomfördes under våren 2003. Motsvarande uppföljningar genomfördes åren 1999, 2001 och 2002.

Socialtjänstenkät Ungdom används kontinuerligt av institutionerna i deras uppföljningsarbete samt, när det gäller den nationella uppföljningen, av myndigheten centralt för verksamhetsplaneringen.

Avsikten med de nationella uppföljningarna är att mäta hur socialtjänsten, SiS formella uppdragsgivare, upplever kvaliteten inom de särskilda ungdomshemmen. Undersökningarna är ett led i SiS kvalitetssäkring och anknyter till de kvalitetsmål som anges i SiS verksamhetsplan.

Samtliga socialsekreterare/handläggare som handlagt utskrivningar från SiS ungdomshem har ombetts besvara enkäten *Socialtjänstenkät Ungdom*. Den nationella undersökningens mätperiod har varit 1 mars–31 maj 2003.

Resultaten av undersökningen visar återigen en fortsatt och ökad positiv inställning till vården vid de särskilda ungdomshemmen.

Föreliggande rapport är framtagen vid SiS tillsyns- och uppföljningsstab av utredningssekreteraren Ann-Christine Palmgren Langlet.

Stockholm i december 2003

Sture Korpi
Generaldirektör

Innehållsförteckning	Sid
Förord	1
Sammanfattning	3
Bakgrund	7
Inledning	7
Socialtjänstenkät Ungdom	7
Nationell uppföljning	7
Enkäten	8
Utskrivningar under uppföljningsperioden	8
Ärenden som ingår i uppföljningen samt bortfall	10
Socialsekreterarens/handläggarens anknytning till ärendet	11
Resultat	12
Inledning	12
Redovisning av enkätsvaren fråga för fråga	14
<i>Fråga 1. Hur väl kunde SiS erbjuda ett lämpligt placeringsalternativ?</i>	14
<i>Fråga 2. Hur uppfattade Du placeringssekreterarens handläggning av ärendet?</i>	16
<i>Fråga 3. Hur uppfattade Du samarbetet med institutionen vid utformningen av uppdraget?</i>	18
<i>Fråga 4. Hur uppfattade Du institutionens omvårdnadsinsatser gentemot den unge (kost, logi, dagliga rutiner etc)?</i>	20
<i>Fråga 5. Hur uppfattade Du institutionens insatser avseende den unges beteende, t ex kriminalitet, beteendestörning, missbruk etc?</i>	22
<i>Fråga 6. Hur uppfattade Du värdet av utredning och rekommendationer till fortsatt vård av den unge?</i>	24
<i>Fråga 7. Hur uppfattade Du institutionens sociala kontroll av den unge (kontroll av destruktivt beteende, kriminalitet, missbruk och begränsning av rörelsefrihet)?</i>	26
<i>Fråga 8. Hur uppfattade Du institutionens undervisning av den unge (skola, arbetsträning etc)?</i>	28
<i>Fråga 9. Hur uppfattade Du institutionens arbete med den unges föräldrar/anhöriga?</i>	31
<i>Fråga 10. Hur uppfattade Du planering och genomförande av utslussning och utskrivning av den unge?</i>	33
<i>Fråga 11. Skulle Du i ett liknande ärende förorda en placering på samma institution eller avdelning?</i>	35
Sluten ungdomsvård (LSU)	37
Bilagor	40
Bilaga 1. Sammanställning av enkätsvaren (tabeller)	
Bilaga 2. Underlag till rapportens diagram (tabeller)	
Bilaga 3. Kompletterande tabeller fördelade efter län	
Bilaga 4. Socialtjänstenkät Ungdom (enkät)	

Sammanfattning

Statens institutionsstyrelse har under perioden 1 mars–31 maj 2003 genomfört en nationell uppföljning av samtliga utskrivningar från särskilda ungdomshem. Det är fjärde gången som denna nationella uppföljning genomförts. De tre tidigare uppföljningarna genomfördes åren 1999, 2001 och 2002. Uppföljningen avser helt avslutade SiS-ärenden under den aktuella mätperioden samt överflyttningar som gjorts från en SiS-institution till en annan SiS-institution under perioden.

Syftet med uppföljningen var att mäta hur socialtjänsten, d v s SiS formella uppdragsgivare, upplevde kvaliteten inom ungdomsvården. Samtliga socialsekreterare/handläggare som handhaft en utskrivning under perioden ombads att besvara enkäten Socialtjänstenkät Ungdom.

Enkäten är i första hand framtagen för att institutionerna skall använda den i sitt uppföljningsarbete av den egna verksamhet och i andra hand för att myndigheten centralt skall kunna använda den i sin verksamhetsplanering. Frågorna i enkäten anknyter till de kvalitetsmål som anges i SiS verksamhetsplan.

Socialtjänsten ombads att besvara Socialtjänstenkät Ungdom i 372 utskrivningsärenden. Efter påminnelser besvarades 307 enkäter, vilket motsvarar 83 procent av de enkäter som socialtjänsten ombads besvara.

Enkäten innehåller olika avsnitt; *placering/administration, samarbete, behandlingsinnehåll, utslussning/utskrivning* samt *ny placering*. Nedan redovisas kortfattat svaren i dessa olika avsnitt.

Sammanfattningsvis är socialtjänsten än mer positiv till handläggningen och vården av ungdomarna på de särskilda ungdomshemmen år 2003 jämfört med de tre tidigare år som undersökningen gjorts. Flera av svaren i enkätundersökningen uppvisar en markant ökad positiv uppfattning t ex när det gäller undervisningen samt hur väl SiS kunde erbjuda ett lämpligt placeringsalternativ. (Se diagram 1, sid 6.)

Placering/administration

Fråga 1. På frågan om SiS kunnat erbjuda ett lämpligt placeringsalternativ var socialsekreterarna/handläggarna nöjda i 84 procent av utskrivningarna, en markant högre andel nöjda än vid uppföljningen år 1999 då man var nöjd i 65 procent av utskrivningarna, d v s en ökning med ca 30 procent mellan uppföljningsåren 1999 och 2003.

Fråga 2. I nästan alla ärenden var socialsekreterarna/handläggarna nöjda med placeringssekreterarnas insatser. Svaren på denna fråga (samt på frågan om hur socialsekreterarna/handläggarna uppfattade institutionens omvårdnad av ungdomarna, fråga 4) redovisade högsta andel positiva svar av samtliga frågor i enkäten, nämligen 90 procent. Även vid de tidigare uppföljningarna svarade socialsekreterarna/handläggarna att man varit nöjd med placeringssekreterarnas arbete.

Samarbete

Fråga 3. Under detta avsnitt i enkäten ställdes frågan hur socialsekreterarna/handläggarna uppfattade samarbetet med institutionen vid utformningen av uppdraget. I 87 procent av utskrivningsärendena tyckte man att samarbetet varit bra eller mycket bra. En förbättring jämfört med tidigare års uppföljningar då socialsekreterarna/handläggarna år 1999 svarade att man i 82 procent av ärendena tyckte att samarbetet varit bra eller mycket bra.

Behandlingsinnehåll

Avsnittet omfattar sex frågor.

Fråga 4. Den första frågan under detta avsnitt avser att spegla hur socialsekreterarna/handläggarna uppfattar institutionens omvårdnad av ungdomarna, t ex kost, logi, dagliga rutiner. Av svaren framkom att i 90 procent av utskrivningsärendena hade socialsekreterarna/handläggarna varit positiva till institutionernas omvårdnad – den högsta andelen positiva svar i enkäten. Även vid de tidigare undersökningarna har svaren varit positiva, men inte i lika hög grad som vid 2003 års uppföljning. Vid uppföljningen år 1999 var man positiv till omvårdnaden av ungdomarna i 81 procent av utskrivningsärendena.

Fråga 5. Denna fråga avser att belysa socialsekreterarnas/handläggarnas uppfattning om institutionens behandlande insatser, t ex vid kriminalitet, beteendestörningar och missbruk. I ungefär 80 procent av ärendena var socialsekreterarna/handläggarna nöjda med insatserna, vilket är en högre andel än tidigare. År 1999 var socialsekreterarna/handläggarna nöjda med behandlingsinsatserna i 70 procent av utskrivningsärendena.

Fråga 6. Andelen nöjda har ökat markant hos dem som svarade på frågan om värdet med utredningar och rekommendationer till fortsatt vård av den unge. I 87 procent av utskrivningsärendena uppgav man att utredningar och rekommendationer till fortsatt vård varit bra eller mycket bra. Det är en ökning med 24 procent sedan 1999 års uppföljning, då andelen positiva svar var 70 procent.

Fråga 7. På frågan om hur socialsekreterarna/handläggarna uppfattat institutionernas sociala kontroll av ungdomarna, d v s kontroll av missbruk och begränsning av rörelsefriheten svarade de att de ansåg att i 85 procent av ärendena att kontrollen varit bra eller mycket bra, en högre andel än de tre tidigare uppföljningarna. Vid uppföljningen år 1999 svarade de att de ansåg i 78 procent av ärendena att den sociala kontrollen varit bra eller mycket bra.

Fråga 8. Satsningar med att förbättra skolverksamheten inom SiS har gjorts under de senaste åren. Arbeten med att ytterligare förbättra skolan kommer att fortsätta under året. Att satsningarna på skolverksamheten har givit resultat kan utläsas av hur socialsekreterarna/handläggarna svarat på frågan om hur de uppfattade institutionens undervisning. I 80 procent av utskrivningsärendena uppgav socialsekreterarna/handläggarna att undervisningen varit bra eller mycket bra, en ökning med 40 procent positiva omdömen sedan 1999 års uppföljning. Vid uppföljningen år 1999 var socialsekreterarna/handläggarna positiva till SiS undervisning i 57 procent av utskrivningsärendena.

Fråga 9. Även när det gäller utvecklingsarbetet inom familje- och nätverksområdet har det de senaste åren gjorts omfattande satsningar vid institutionerna inom SiS. Även om dessa satsningar inte slagit fullt ut har det ändå givit positiva effekter. I 66 procent av ärendena ansåg socialsekreterarna/handläggarna att SiS hade gjort ett bra eller mycket bra arbete med ungdomarnas föräldrar och anhöriga, en förbättring jämfört med tidigare uppföljningar då socialsekreterarna/handläggarna ansåg att föräldra- och anhörigarbetet varit bra eller mycket bra i 57 procent av ärendena.

Utslussning och utskrivning

Fråga 10. Frågan i detta avsnitt avser att spegla hur socialsekreterarna/handläggarna uppfattar planering och genomförande av utslussning och utskrivning av ungdomarna. I 80 procent av utskrivningsärendena ansåg socialsekreterarna/handläggarna, som svarat på frågan, att de var nöjda. En markant förbättring jämfört med uppföljningarna tidigare år. Mellan undersökningsåren 1999 och 2003 ökade denna andel med 16 procent.

Ny placering

Fråga 11. För de allra flesta utskrivningsärendena, 86 procent, ansåg de socialsekreterare/handläggare som svarat på Socialtjänstenkät Ungdom våren 2003, att de skulle välja att göra en ny placering på samma institution eller avdelning i ett liknande ärende.

Vid samtliga fyra uppföljningar som gjorts (åren 1999, 2001, 2002 och 2003) har andelen positiva svar varit mycket högt. År 1999 svarade socialsekreterarna/handläggarna att de i 82 procent av utskrivningsärendena skulle förorda en ny placering i ett liknande ärende, år 2001 var det 84 procent av utskrivningsärendena och år 2002 85 procent.

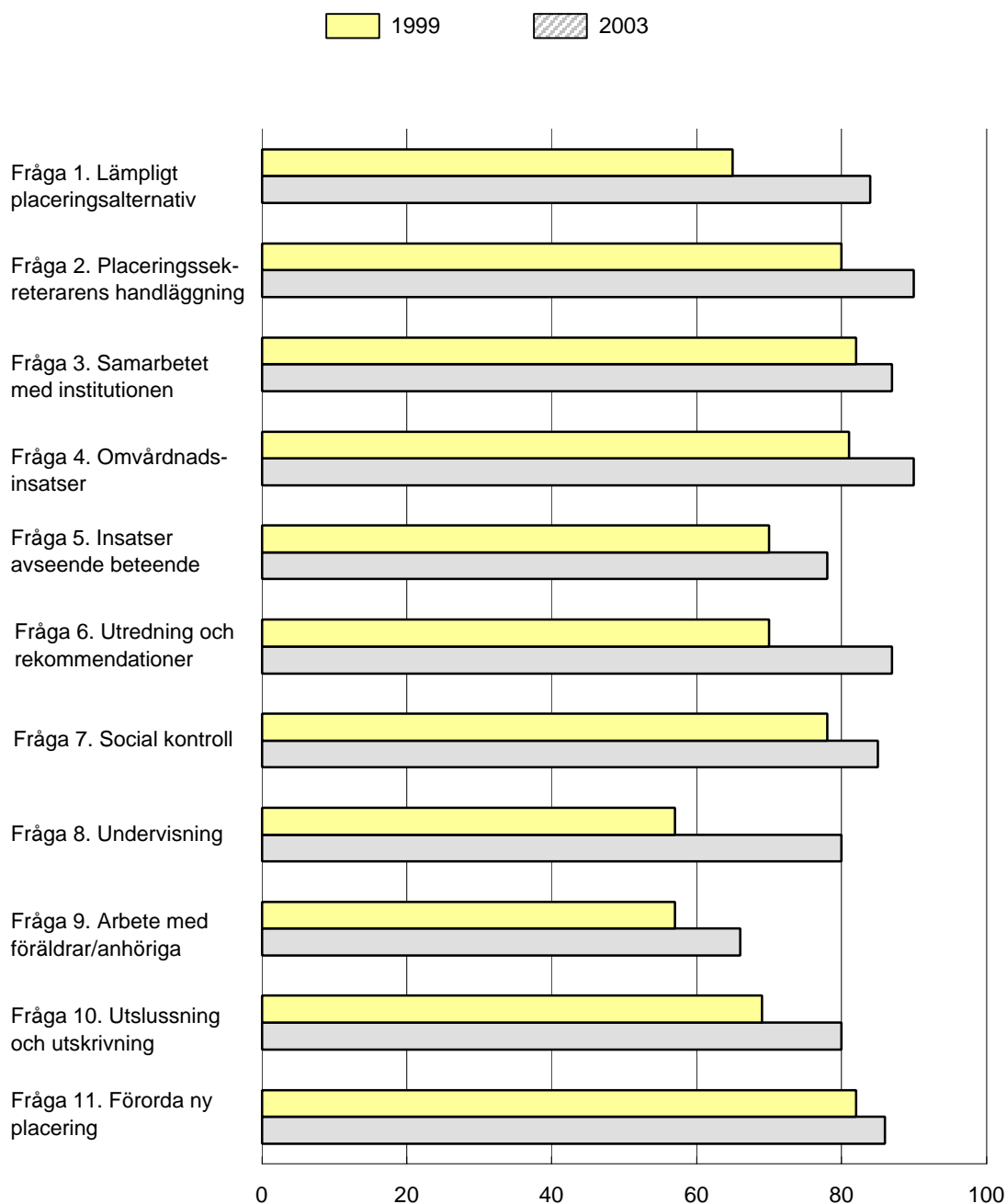

Diagram 1 Andel utskrivningsärenden vid uppföljningarna åren 1999 och 2003 i vilka socialsekreterare/handläggare svarat bra eller mycket bra på frågorna i Socialtjänstenkät Ungdom

Bakgrund

Inledning

Den 1 april 1994 övertog Statens institutionsstyrelse (SiS) ansvaret för de särskilda ungdomshemmen. Vid övertagandet fanns 34 institutioner med totalt ca 570 platser. Nio år senare, i april år 2003, hade antalet platser ökat med 24 procent, till 704 platser. Fördelningen mellan öppna och låsbara platser har förändrats under åren. År 1994 var andelen öppna platser 47 procent och låsbara 53 procent och år 2003 var andelen 31 procent öppna och 69 procent låsbara platser.

Behandlingen som bedrivs inom SiS ungdomshem sker som regel utan ungdomarnas samtycke, med stöd av tvångslagar som reglerar omhändertagande av barn och ungdomar; lagen om särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och lagen om verkställighet av sluten ungdomsvård (LSU). Vården vid de särskilda ungdomshemmen kan också ske på frivillig grund enligt socialtjänstlagen (SoL).

Vid placeringar på särskilda ungdomshem är det antingen socialnämnden som ansöker om plats på något av SiS ungdomshem enligt LVU eller SoL eller domstolen som dömer den unge att avtjäna straff vid ett av SiS särskilda ungdomshem med stöd av LSU.

Under år 2002, det kalenderår som föregick mätperioden våren 2003, skrevs vid ca 1 220 tillfällen ungdomar in på de särskilda ungdomshemmen vid SiS. Av dessa togs vid ca 1 100 tillfällen ungdomar in för tvångsvård enligt LVU och ca 120 för frivillig vård enligt SoL. Dessutom dömdes ungdomar till sluten ungdomsvård enligt LSU vid 86 tillfällen. Vid ca 380 tillfällen flyttade ungdomar från en institution till en annan institution inom SiS.

Socialtjänstenkät Ungdom

Socialtjänstenkät Ungdom används efter varje avslutad placering vid SiS ungdomshem. Efter avslutad placering skickas enkäten ut till den socialtjänst som haft hand om ärendet. Samtliga socialsekreterare/handläggare som handhaft en utskrivning under den aktuella perioden ombeds att besvara enkäten.

Enkäten är avsedd att mäta socialtjänstens, SiS formella uppdragsgivare, tillfredsställelse av handläggningen och behandlingen av ungdomar som varit intagna på SiS särskilda ungdomshem. Den har använts sedan år 1999 och är i första hand avsedd att ge institutionerna ett underlag för att de själva skall kunna följa upp sina egna verksamheter. I andra hand används enkäten på nationell nivå av myndigheten centralt i uppföljningen av sin verksamhetsplanering.

Frågorna i enkäten har fasta svarsalternativ (mycket bra, bra, medel, dåligt, mycket dåligt och vet ej). Vid varje fråga finns plats för kommentarer för att fånga upp eventuella förklaringar till de svar man angivit. (Se bilaga 4.)

Nationell uppföljning

Med 2003 års nationella uppföljning är det nu fjärde gången som denna uppföljning genomförts. Varje uppföljning har avsett samtliga utskrivningar som gjordes från särskilda ungdomshem under en tremånadersperiod, dels utskrivningar som avsåg helt avslutade ärenden och dels utskrivningar som avsåg överflyttningar från en SiS-institution till en annan SiS-institution. Årets uppföljning avser perioden 1 mars–31 maj 2003. Resultatet av uppföljningen redovisas i denna rapport.

Enkäten

Enkäten innehåller följande avsnitt. (Se bilaga 4.)

Placering/administration

Frågorna 1–2 berör SiS centralt, hur väl man lyckats erbjuda ett lämpligt placeringsalternativ som svarar mot socialtjänstens behov samt hur väl SiS placeringsenhet kunnat uppfylla socialtjänstens önskemål vid val av placering.

Samarbete

Fråga 3 avser samarbetet mellan socialsekreteraren/handläggaren och institutionen vid uppdragets utformning. Avsikten med denna fråga är att försöka spegla hur institutionen och socialtjänsten samarbetar i arbetet med behandlingsplaneringen.

Behandlingsinnehåll

Frågorna 4–9 avser olika aspekter på behandlingsinnehållet såsom omvårdnad, terapeutiska inslag, social kontroll, undervisning, samarbete med den unges föräldrar och anhöriga.

Utslussning och utskrivning

Fråga 10 avser socialtjänstens uppfattning om hur planering och genomförande av utslussning och utskrivning av de unga varit.

Ny placering

Fråga 11 avser spegla hur nöjd socialsekreteraren/handläggaren varit med institutionens sätt att genomföra uppdraget och därmed förorda en ny placering i ett liknande ärende på samma institution eller avdelning.

Socialtjänsten tillfrågades även om typen av placeringsärende och socialsekreterarens/handläggarens anknytning till det aktuella ärendet.

Utskrivningar under uppföljningsperioden

Uppgifterna om utskrivningar har tagits fram via SiS klient- och institutionsadministrativa system (KIA). Antalet utskrivningar under uppföljningsperioden var 405. Av dessa sorterades 33 utskrivningar (ärenden) bort p g a att de ungdomar som här avsågs hade varit inskrivna på institutionen under mycket kort tid (sju dygn eller kortare) eller att uppdraget avskrevs för att den unge aldrig anlände till institutionen. 372 utskrivningar blev kvar att följa upp.

Fyra typer av placeringar förekommer inom de särskilda ungdomshemmen: behandlings-, utrednings- och akutplaceringar samt placeringar inom slutna ungdomsvård (LSU). De flesta placeringar som förekommer på SiS ungdomshem är akutplaceringar, därefter placeringar för utredning och för behandling. Under de år som slutna ungdomsvård funnits har antalet ungdomar som dömts blivit fler men är, jämfört med de andra typerna av placeringar, den placeringstyp som är minst förekommande på SiS ungdomshem. Denna fördelning mellan de olika typerna av placeringar, återspeglas även i fördelningen av utskrivningsärendena. (Se tabell 1.)

Tabell 1 Utskrivningar 1 mars–31 maj 2003 av ungdomar som varit intagna på särskilda ungdomshem fördelade efter typ av placering (behandling, utredning, akut eller slutna ungdomsvård). Antal och procent

Placeringstyp	Utskrivna ungdomar under perioden		
	Samtliga	därav utskrivningar som ingår i uppföljningen	
		antal	procent
Behandling	84	76	25
Utredning	99	84	27
Akut	157	122	40
Slutna ungdomsvård (LSU)	32	25	8
<i>Samtliga placeringstyper</i>	<i>372</i>	<i>307</i>	<i>100</i>

SiS indelning i institutionsregioner omfattar fem regioner: norra, mellan, östra, västra och södra. De regioner som hade flest antal utskrivningar under undersökningsperioden var i den östra regionen med 104 ärenden och den södra med 102 ärenden. Minst antal utskrivningsärenden, 19 ärenden, hade institutionerna i den norra regionen. (Se tabell 2.)

Tabell 2 Utskrivningar 1 mars–31 maj 2003 av ungdomar som varit intagna på särskilda ungdomshem fördelade efter region som institutionen tillhör. Antal och procent

Institutionsregioner	Utskrivna ungdomar under perioden		
	Samtliga	därav utskrivningar som ingår i uppföljningen	
		antal	procent
Norra	19	13	4
Mellan	51	41	13
Östra	104	89	29
Västra	96	85	28
Södra	102	79	26
<i>Samtliga inst.regioner</i>	<i>372</i>	<i>307</i>	<i>100</i>

Uppföljningen år 2003 omfattade ca en fjärdedel så många utskrivningar och överflyttningar från SiS ungdomshem som gjordes under det närmast föregående kalenderåret, d v s hela år 2002. De flesta placeringar vid de särskilda ungdomshemmen avser ungdomar från storstadslänen. I uppföljningen redovisas därför de olika storstadslänen var för sig och de övriga länen som en grupp. Under mätperioden svarade Stockholms län för 27 procent av samtliga utskrivningsärenden som ingår i uppföljningen, Västra Götalands län svarade för 21 procent och Skåne län för 15 procent av utskrivningsärendena. Övriga län svarade för 36 procent av utskrivningsärendena under perioden. (Se tabell 3.)

Tabell 3 Utskrivningar 1 mars–31 maj 2003 av ungdomar som varit intagna på särskilda ungdomshem fördelade efter ungdomarnas hemortslän. Antal och procent

Ungdomarnas hemortslän	Utskrivna ungdomar under perioden		
	Samtliga	därav utskrivningar som ingår i uppföljningen	
		antal	procent
Stockholms län	91	82	27
Västra Götalands län	76	66	21
Skåne län	54	47	15
Övriga län	151	112	36
<i>Samtliga län</i>	372	307	100

Ärenden som ingår i uppföljningen samt bortfall

För varje utskrivning från SiS ungdomshem ombads socialtjänsten besvara enkäten Socialtjänstenkät Ungdom 2003. Av de 372 utskrivningar som SiS avsåg att följa upp med enkäter under mätperioden blev 307 enkäter (83 procent) besvarade. Resterande 65 enkäter (17 procent) besvarades inte trots flera brevpåminnelser och i vissa fall även flera telefonpåminnelser. Orsaken till bortfallet berodde till stor del på att den socialsekreterare/handläggare som haft hand om ärendet/ärendena hunnit sluta sin anställning och att socialtjänsten därför inte ansåg sig kunna besvara enkäten på ett korrekt sätt. (Se tabell 4 samt bilaga 1, tabell 1.)

Tabell 4 Utsända enkäter som besvarats respektive inte besvarats fördelat efter institutionsregion. Antal och procent

Institutionsregioner	Utsända enkäter					
	Totalt	därav enkäter som			<i>inte besvarats</i> och därför inte ingår i uppföljningen (bortfall)	
		<i>besvarats</i> och ingår i uppföljningen		<i>inte besvarats</i> och därför inte ingår i uppföljningen (bortfall)		
	antal	procent	antal	procent		
Norra	19	13	68	6	32	
Mellan	51	41	80	10	20	
Östra	104	89	86	15	14	
Västra	96	85	89	11	11	
Södra	102	79	77	23	23	
<i>Samtliga inst.regioner</i>	372	307	83	65	17	

Obesvarade frågor i enkäter som i övrigt besvarats, varierade mellan fyra till 35 procent: De största bortfallen rörde frågor om undervisning (35 procent) och föräldrarbete (20 procent), vilket sannolikt beror på att socialsekreterarna/handläggarna ansett att frågorna inte varit relevanta eftersom det till övervägande del rört akutplaceringar. När det gäller frågan om undervisning kan det i vissa fall bero på att socialsekreterarna inte känner till hur undervisningen bedrivits och därför inte besvarat frågan. De minsta bortfallen i enskilda frågor rörde frågor om t ex omvårdnadsinsatser (4 procent) och social kontroll (5 procent).

Socialsekreterarens/handläggarens anknytning till ärendet

De flesta socialsekreterare/handläggare som besvarat enkäten hade kontinuerligt följt de ärenden som de tillfrågades om. Av de 307 besvarade enkäterna hade socialsekreterarna/handläggarna följt ärendet/ärendena från placering till utskrivning i 250 fall. I 54 fall hade ärendet/ärendena följts till en del av placeringen och i tre fall hade man följt ärendet på annat sätt, t ex att man läst journaler och anteckningar om ärendet och på så vis skaffat sig en bild av placeringen. (Se bilaga 1, tabell 6.)

Resultat

Inledning

Återigen visar resultaten av Socialtjänstenkät Ungdom att socialtjänsten blivit ännu mer nöjda med placeringarna på de särskilda ungdomshemmen vid uppföljningen år 2003 jämfört med de tre tidigare uppföljningarna, d v s åren 1999, 2001 och 2002.

I de allra flesta utskrivningsärendena, 83 procent, var de socialsekreterare/handläggare som besvarat socialtjänstenkäten för år 2003 mycket nöjda med placeringarna på SiS ungdomshem. I en liten del av ärendena (fyra procent) anger de att de är missnöjda med placeringarna. Fördelat efter typ av placering är det socialsekreterare/handläggare som haft ungdomar placerade för utredningar som var mest nöjda: 88 procent av samtliga utredningsärenden. Minst nöjda, men ändå mycket nöjda, är socialsekreterare/handläggare som haft ungdomar placerade för behandling eller där ungdomarna varit intagna för sluten ungdomsvård. (Se tabell 5.)

Tabell 5 Socialsekreterares/handläggares uppfattning om placeringar av ungdomar på särskilda ungdomshem vilka skrevs ut under perioden 1 mars–31 maj 2003 fördelat efter typ av placeringsärende. Procent

Placeringstyp	Socialsekreterares/handläggares uppfattning om placeringen. Andel procent av ärenden			
	Mkt bra/ bra	Varken bra eller dåligt	Dåligt/ mkt dåligt	Andel svar
Behandling	78	16	6	100
Utredning	88	10	2	100
Akut	82	15	3	100
Sluten ungdomsvård	78	16	6	100
<i>Samtliga placeringstyper</i>	<i>83</i>	<i>13</i>	<i>4</i>	<i>100</i>

Socialsekreterare/handläggare som följt ungdomarna från placering till utskrivning är mest positiva till placeringarna. I 84 procent av utskrivningsärendena anser de att placeringarna varit bra eller mycket bra. De socialsekreterare/handläggare som endast varit med under en del av placeringen hade oftare svårare att ange någon uppfattning, de angav i högre omfattning att placeringen varken varit bra eller dålig. (Se tabell 6.)

Tabell 6 Socialsekreterares/handläggares uppfattning om placeringar av ungdomar på särskilda ungdomshem vilka skrevs ut under perioden 1 mars–31 maj 2003 fördelat efter hur ärendena följts av uppgiftslämnaren. Procent

Sätt som ärenden följts av uppgiftslämnaren	Socialsekreterares/handläggares uppfattning om placeringen. Andel procent av ärenden			
	Mkt bra/ bra	Varken bra eller dåligt	Dåligt/ mkt dåligt	Andel svar
Uppgiftslämnaren följt ärendet				
– från placering till utskrivning	84	13	3	100
– del av placeringen/på annat sätt	75	19	6	100
<i>Samtliga sätt som ärendet följts</i>	<i>83</i>	<i>13</i>	<i>4</i>	<i>100</i>

Fördelas svaren utifrån var i landet som institutionen är belägen är socialsekreterare/handläggare mest positiva till placeringar i den norra regionen. Av dessa placeringar ansåg de att 91 procent av utskrivningsärendena varit bra eller mycket bra. Socialsekreterare/handläggare som haft placeringar i den västra regionen ansåg i 86 procent av ärendena att placeringen varit bra eller mycket bra.

Minst positiva socialsekreterare/handläggare fanns i den mellansvenska regionen. Socialsekreterare/handläggare i den regionen ansåg i 76 procent av utskrivningsärendena att man var nöjd eller mycket nöjd med placeringen. (Se tabell 7.)

Tabell 7 Socialsekreterares/handläggares uppfattning om placeringar av ungdomar på särskilda ungdomshem vilka skrevs ut under perioden 1 mars–31 maj 2003 fördelat efter institutionsregion. Procent

Institutionsregion	Socialsekreterares/handläggares uppfattning om placeringen. Andel procent av ärenden			
	Mkt bra/ bra	Varken bra eller dåligt	Dåligt/ mkt dåligt	Andel svar
Norra	91	7	2	100
Mellansvenska	76	17	7	100
Östra	81	14	5	100
Västra	86	12	2	100
Södra	83	14	3	100
<i>Samtliga ärenden</i>	<i>83</i>	<i>13</i>	<i>4</i>	<i>100</i>

Redovisning av enkätsvaren fråga för fråga

I detta avsnitt redovisas resultaten av uppföljningen fråga för fråga. Vissa jämförelser har gjorts med tidigare års uppföljningar. Underlagen till diagrammen återfinns i rapportens bilaga 2. För att fånga upp eventuella förklaringar till de svar man angivit fanns plats för kommentarer vid varje fråga i enkäten. I denna rapport är redovisningen av dessa ojämnt fördelade mellan positiva och negativa kommentarer, vilket beror på att socialsekreterarna/handläggarna vid vissa frågor angett så få negativa kommentarer, ibland bara ett par stycken.

Fråga 1 Hur väl kunde SiS erbjuda ett lämpligt placeringsalternativ?

De resultat som framkommit i uppföljningen våren 2003 visar att socialsekreterarna/handläggarna blivit än mer nöjda med hur väl SiS har kunnat erbjuda ett lämpligt placeringsalternativ jämfört med vad de var vid de tre tidigare uppföljningarna. Anledningen till att andelen positiva svar ökat för varje år kan bero på att under de senaste åren har platserna vid de särskilda ungdomshemmen blivit fler och därmed har det blivit lättare att få den plats man efterfrågat. Köerna till en plats har minskat.

På frågan om SiS kunnat erbjuda ett "lämpligt placeringsalternativ" svarade socialsekreterarna/handläggarna att de var nöjda med SiS förmåga att erbjuda ett lämpligt placeringsalternativ för 84 procent av de ärenden som avslutades under mätperioden och där ungdomarna skrevs ut från institutionen. En högre andel positiva svar jämfört med tidigare års uppföljningar. I 1999 års uppföljning angav socialsekreterarna/handläggarna att de varit nöjda med placeringsalternativet i 65 procent av utskrivningsärendena, d v s en ökning med ca 30 procent mellan uppföljningsåren 1999 och 2003.

År 2001 svarade socialsekreterarna/handläggarna att de var nöjda med placeringsalternativet för 67 procent av utskrivningsärendena och år 2002 81 procent. Mest nöjda med placeringarna år 2003 var socialsekreterarna/handläggarna i Västra Götalands län (90 procent), därefter Skåne län (84 procent) och i kategorien Övriga län (83 procent). Även i Stockholms län var man mycket nöjd (81 procent).

Samtidigt som den övervägande delen av socialsekreterarna/handläggarna är positiva till placeringsalternativet är vissa socialsekreterare/handläggare också missnöjda med hur SiS kunnat erbjuda ett lämpligt placeringsalternativ. I genomsnitt var socialsekreterare/handläggare uttalat missnöjda i tre procent av utskrivningsärendena, ungefär samma andel som år 2002 då de var missnöjda i fem procent av ärendena. I kategorin Övriga län är skillnaden missnöjda påtaglig mellan de två senaste uppföljningarna. Vid uppföljningen hösten 2002 var socialsekreterarna/handläggarna missnöjda med placeringsalternativet för tio procent av utskrivningsärendena och vid vårens uppföljning endast fyra procent av ärendena.

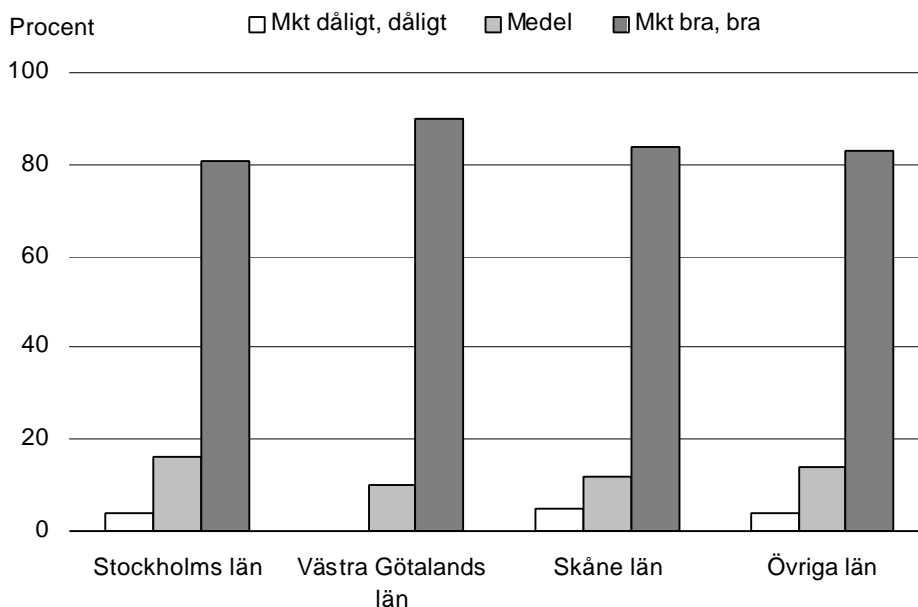

Diagram 2 Hur väl kunde SiS erbjuda ett lämpligt placeringsalternativ?

De flesta kommentarer till frågan var positiva. I många fall kommenterade man att det gick snabbt att få önskad plats. De få negativa kommentarerna rörde ”närhetsprincipen”, d v s eftersträvan att ungdomarna bör vårdas på en institution som är belägen inom den region där ungdomarna har sin hemvist, och i något fall att det endast fanns akutplats när behovet i stället var en utredningsplats.

Exempel på kommentarer:

Positiva kommentarer

- Nära geografiskt sett och med hög kompetens hos personalen.
- Snabb placering på institution i närhet till hemkommunen.
- Det gick fort att hitta en akutplats, sedan fick klienten möjlighet att få utredning på samma institution.
- Utifrån behovet rätt alternativ.

Negativa kommentarer

- Vi skulle velat ha en plats på en institution närmare hemkommunen.
- Vi fick en plats omedelbart, dock alltför långt ifrån hemorten.
- Fanns bara en plats och det var en akutplats, ville ha utredningsplats.

Fråga 2 Hur uppfattade Du placeringssekreterarens handläggning av ärendet?

Andelen socialsekreterare/handläggare som är nöjda med placeringssekreterarnas insatser har varit mycket hög under samtliga år som mätningen av socialtjänstens uppfattning om SiS handläggning och behandling av ungdomar som varit intagna på särskilda ungdomshem pågått. Vid de två senaste mätningarna var de allra flesta socialsekreterare/handläggare nöjda med placeringssekreterarnas insatser. Av dem som besvarade enkäten var man nöjd med placeringssekreterarnas handläggning i 90 procent av utskrivningsärendena och vid mätningarna åren 1999 och 2001 var andelen 80 respektive 82 procent. Mest positiva till placeringssekreterarnas insatser under mätningen våren 2003 var socialsekreterarna/handläggarna i Västra Götalands län och Skåne län där de i 96 respektive 95 procent av utskrivningsärendena svarade att de var nöjda eller mycket nöjda med placeringssekreterarnas insatser. I kategorien Övriga län var de i 91 procent av ärendena nöjda. Minst nöjda var de i Stockholms län där man i 84 procent av ärendena svarade att man var nöjd. I genomsnitt för samtliga län var man uttalat missnöjd med handläggningen av ärendena i två procent av ärendena.

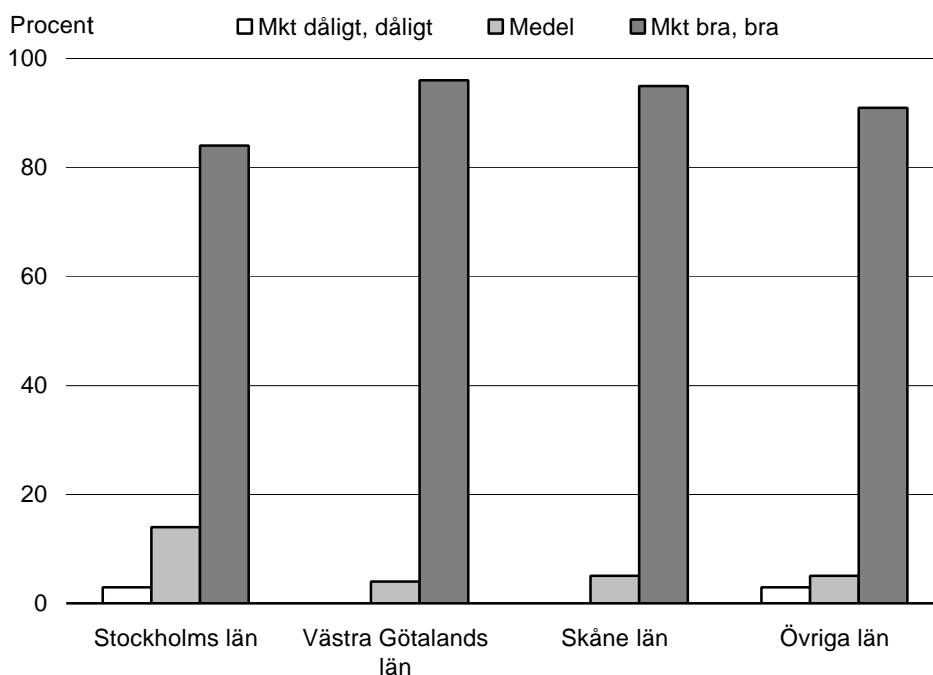

Diagram 3 Hur uppfattade Du placeringssekreterarens handläggning av ärendet?

Kommentarerna till frågan om placeringssekreterarnas handläggning av ärendena var överlag mycket positiva och handlade om att samarbetet varit mycket gott med mycket hjälp och stöd från placeringssekreterarna på SiS. Endast två kommentarer var negativa.

Exempel på kommentarer:

Positiva kommentarer

- Välorganiserad och korrekt.
- Noggrann, ambitiös, hjälpsam.
- Fick mycket hjälp med att diskutera olika lösningar. För mig som ny socialsekreterare var detta ovärderligt.
- Tydlig rak kommunikation och förmåga att lyssna in och få ihop alla delar.

Negativa kommentarer

- Jag fick missvisande information. Enligt placeringssekreteraren var ungdomens möjligheter att få annan lämplig plats mycket liten, vilket inte stämde överens med senare info.
- Framstod som avvisande till våra önskemål ”ville få det snabbt överstökad”.

Fråga 3 Hur uppfattade Du samarbetet med institutionen vid utformningen av uppdraget?

Med denna fråga avses att försöka fånga upp institutionens förmåga att samarbeta vid utformningen av behandlingsplaner. Vid uppföljningen våren 2003 ansåg de svarande socialsekreterarna/handläggarna i Västra Götalands län i 91 procent av utskrivningsärendena att samarbetet med institutionen varit bra eller mycket bra när utformningen av uppdraget gjordes. I kategorien Övriga län var man i 90 procent av ärendena nöjda och i Skåne län och Stockholms län ansåg socialsekreterarna/handläggarna i 83 respektive 82 procent av ärendena att samarbetet varit bra eller mycket bra.

I genomsnitt tyckte socialsekreterarna/handläggarna i 87 procent av de avslutade ärendena att samarbetet vid uppdragets utformning varit bra eller mycket bra och tre procent att samarbetet varit dåligt. Jämfört med föregående års uppföljning var detta ett något bättre resultat, då 85 procent av de inkomna svaren var positiva. Uppföljningarna dessförinnan, åren 2001 och 1999, var man uttalat positiva vid utformningen av uppdraget i 77 respektive 82 procent av ärendena.

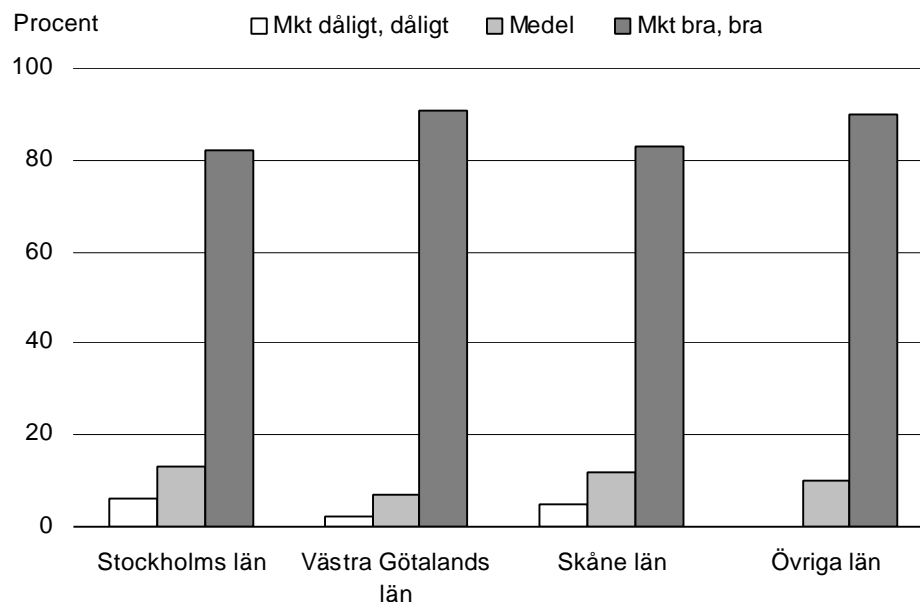

Diagram 4 Hur uppfattade Du samarbetet med institutionen vid utformningen av uppdraget?

Exempel på kommentarer:

Positiva kommentarer

- Bra trots långt avstånd.
- Vi hade mycket bra dialog med varandra.
- Personalen var mycket professionell i såväl samarbetet med oss på socialtjänsten som med ungdomen.

Negativa kommentarer

- Vi fick själva be om att få ett intagningsmöte där vi tillsammans tittade på uppdraget.
- Flera försök gjordes för att få en gemensam planering där jag som socialsekreterare skulle ha möjlighet att följa vården. Den unge bytte dock ofta plats och kontaktperson. Jag blev sällan informerad och vården saknade kontinuitet.

Fråga 4 Hur uppfattade Du institutionens omvårdnadsinsatser gentemot den unge (kost, logi, dagliga rutiner etc)?

En förutsättning för att goda resultat skall uppnås vid institutionsplaceringar är att omvårdnaden av ungdomarna är bra. Av samtliga frågor vi ställt till socialtjänsten om hur socialsekreterarna/handläggarna uppfattat behandlingsinnehållet vid SiS ungdomshem har socialsekreterarna/handläggarna svarat mest positivt på denna fråga om institutionens omvårdnadsinsatser gentemot den unge. I genomsnitt var socialsekreterarna/handläggarna nöjda med omvårdnadsinsatserna i 90 procent av utskrivningsärendena, allra nöjdast var de i storstadslänen Skåne och Västra Götaland där de i 96 respektive 92 procent av ärendena var positiva till omvårdnadsinsatserna. I Stockholms län och i kategorien Övriga län var andelen något lägre, 88 och 87 procent. I genomsnitt var socialsekreterarna/handläggarna missnöjda med institutionernas omvårdnad i endast en procent av ärendena. Andelen nöjda har ökat jämfört med de tidigare uppföljningarna. År 1999 uppgav socialsekreterarna/handläggarna att de var nöjda i 81 procent av ärendena, år 2001 84 procent och år 2002 88 procent.

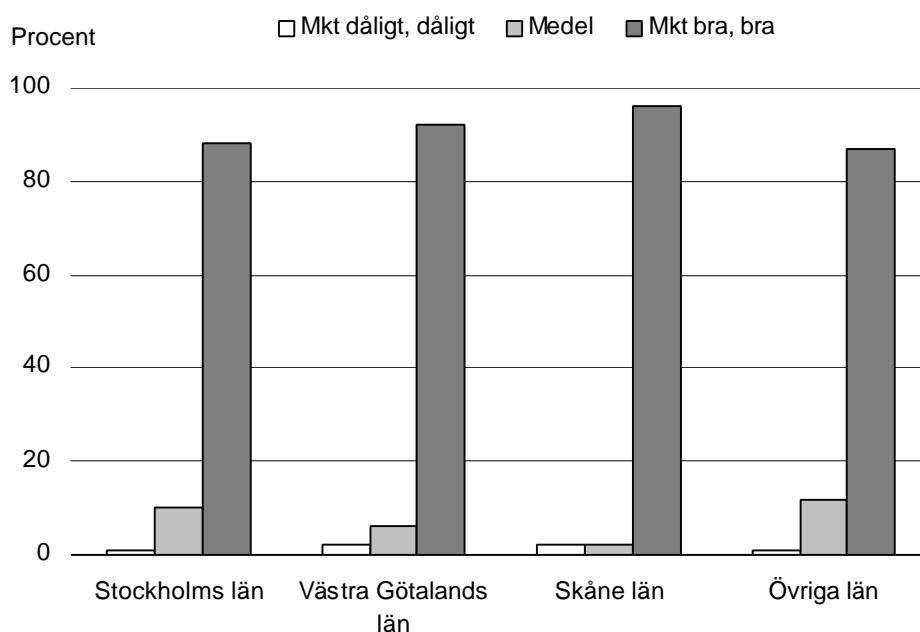

Diagram 5 Hur uppfattade Du institutionens omvårdnadsinsatser gentemot den unge (kost, logi, dagliga rutiner etc)?

Exempel på kommentarer:

Positiva kommentarer

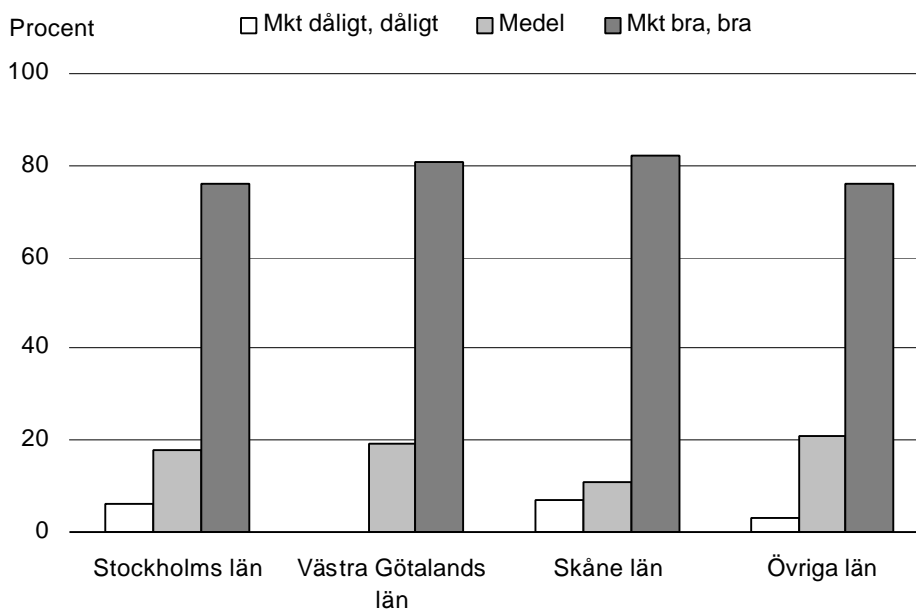
- Man upptäckte på institutionen att flickan hade ätstörningar. Man åtgärdade detta med samtal med sjuksköterskan och promenader med ledsagare efter måltiderna.
- Ordning och reda. Tydliga rutiner och krav. Just bemötande, respekterande.
- Bra med mycket aktiviteter.
- Ombonat ställe, bra mat, sammanlagt väldigt trevligt för att vara låst institution.

Negativa kommentarer

- Dåligt med sysselsättning och aktiviteter.
- Institutionen kunde inte erbjuda sysselsättning för pojken fullt ut enligt planering.

Fråga 5 Hur uppfattade Du institutionens insatser avseende den unges beteende, t ex kriminalitet, beteendestörning, missbruk etc?

Med denna fråga har vi försökt fånga institutionernas behandlande insatser både vad avser placeringar enligt sluten ungdomsvård och behandlingsplaceringar men också akut- och utredningsplaceringar. Av samtliga svar som socialsekreterarna/handläggarna lämnat ansåg de i 78 procent av utskrivningsärendena att de var nöjda med behandlingsinsatserna, något högre andel än år 2002 då de i 75 procent av fallen varit nöjda med insatserna. Vid uppföljningarna åren 1999 och 2001 svarade de att de varit nöjda i 70 procent av fallen. Mest positiva till insatserna vid uppföljningen våren 2003 var socialsekreterarna/handläggarna i Skåne län (82 procent) – som också var mest negativa till insatserna (7 procent) – och i Västra Götalands län (81 procent). I Stockholms län och i kategorien Övriga län var andelen nöjda socialsekreterarna/handläggarna lika i de båda länsgrupperna, nämligen 76 procent. I genomsnitt för samtliga län var socialsekreterarna/handläggarna missnöjda med institutionens behandlande insatser vad gäller de ungas beteende i 4 procent av ärendena.

Diagram 6 Hur uppfattade Du institutionens insatser avseende den unges beteende, t ex kriminalitet, beteendestörning, missbruk etc.?

Exempel på kommentarer:

Positiva kommentarer

- Bra, enad personalstyrka. Hjälpt ungdomen i spegling till sitt eget beteende och de konsekvenser det medför.
- Ett kontinuerligt arbete med en tydlig inriktning.
- Mycket bra med psykiatrikerkontakten.
- Styrning via ART-utbildning och Tecken-ekonomi är helt i linje med hans vårdbehov.

Negativa kommentarer

- För lite koncentration på drogmissbruket till förmån för klientens dåliga psykiska mående.
- Skulle vilja att det hade funnits mer av den unges missbruk i utredningen och att denne hade fått jobba mer med den biten.
- Jag tycker att kommunikationen mellan institution och handläggare fungerat dåligt. Olika information lämnades av olika personal.

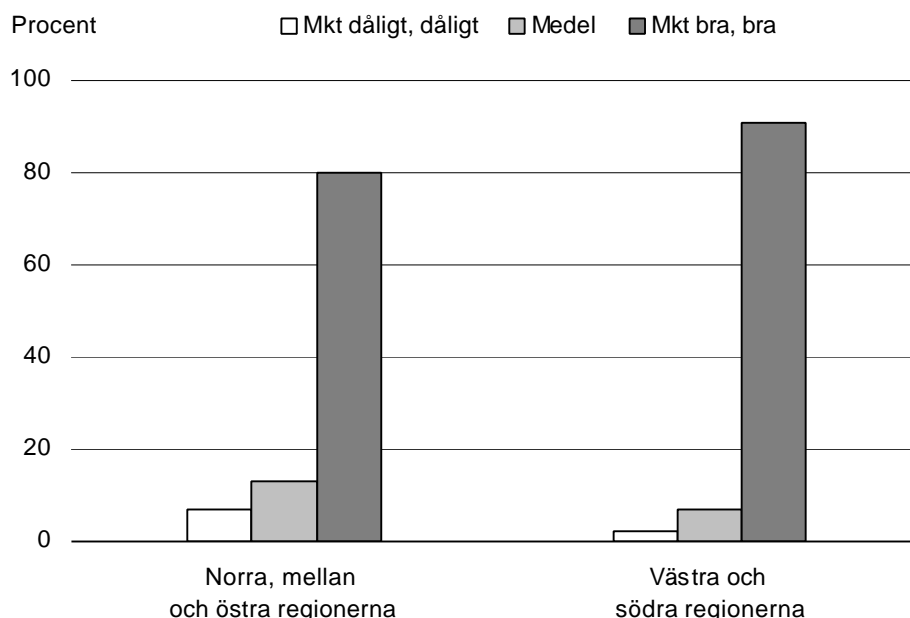
Fråga 6 Hur uppfattade Du värdet av utredning och rekommendationer till fortsatt vård av den unge?

Frågan besvarades endast av de socialsekreterare/handläggare där kommunerna hade givit institutionerna ett utredningsuppdrag. Under mätperioden var det 75 ungdomar vars placeringar varit utredningsuppdrag. I SiS interna allmänna råd finns närmare angivet vad en utredning skall innehålla.

De resultat som framkommit i uppföljningen våren 2003 visar att socialsekreterarna/handläggarna blivit avsevärt mer nöjda med institutionernas utredningar och rekommendationer till fortsatt vård av den unge sedan första gången SiS mätte hur socialtjänsten upplever kvaliteten inom ungdomsvården. Vid vårens uppföljning svarade socialsekreterarna/handläggarna i 87 procent av utskrivningsärendena att de var mycket nöjda med institutionernas utredningar och rekommendationen till fortsatt vård. Det är en avsevärd förbättring jämfört med uppföljningen år 1999 då de i genomsnitt angav att de var positiva i 70 procent av ärendena – andelen nöjda har ökat med 24 procent. Vid uppföljningarna åren 2001 och 2002 var andelen nöjda 84 procent respektive 89 procent.

I fyra procent av ärendena ansåg socialsekreterarna/handläggarna att värdet av utredningar och rekommendationer till fortsatt vård var dåligt eller mycket dåligt.

De socialsekreterare/handläggare som haft ungdomar placerade vid de västra och södra institutionsregionerna var mest positiva. I dessa regioner var svaren från socialsekreterarna/handläggarna att de varit nöjda eller mycket nöjda med utredning och rekommendationer till fortsatt vård i 91 procent av ärendena. I de norra, mellan och östra regionerna var man också mycket positiv, men inte i lika hög grad. Här ansåg de socialsekreterare/handläggare som svarat på frågan att de var nöjda eller mycket nöjda i 80 procent av ärendena.

Diagram 7 Hur uppfattade Du värdet av utredning och rekommendationer till fortsatt vård av den unge?

Exempel på kommentarer:

Positiva kommentarer

- Mycket bra utredning och fullständigt relevanta rekommendationer.
- Enormt värdefullt där det verkligen kändes att oron togs på allvar. Utredningen genomfördes noggrant och med hög kompetens.
- Mycket bra grund för vidare behandling.
- Jag är utomordentligt nöjd med flickans utredning. Resultatet av utredningen har gett mycket bra bild av flickans behov vilket underlättar fortsatt planering av vården.

Negativa kommentarer

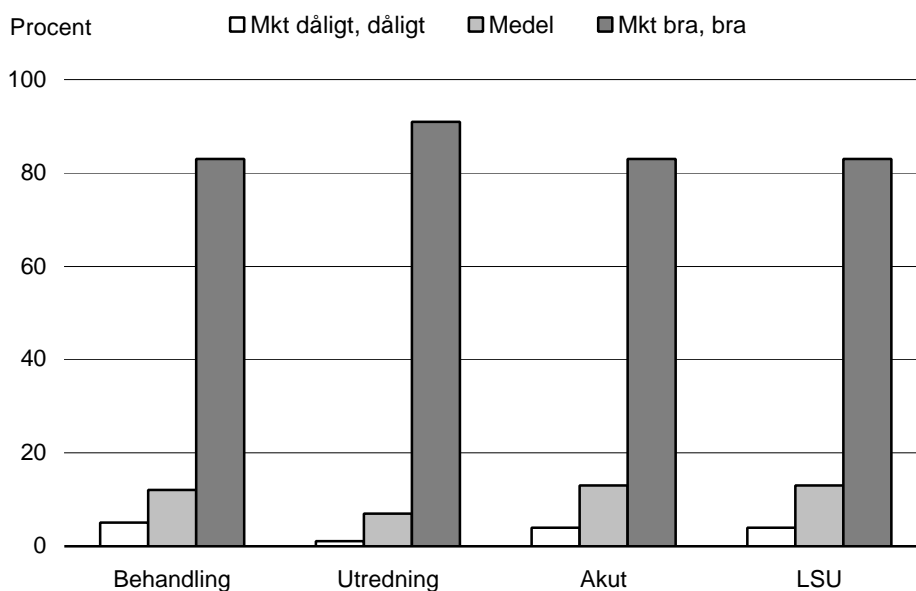
- Mager utredning. Skillnad mellan psykologens syn på den unge och personalens. Ej särskilt användbar.
- Familjens bakgrund var knapphändig. Psykologutlåtande otillfredsställande.

Fråga 7 Hur uppfattade Du institutionens sociala kontroll av den unge (kontroll av destruktivt beteende, kriminalitet, missbruk, begränsning av rörelsefrihet)?

De särskilda befogenheterna inom den särskilda ungdomsvården finns reglerade i lag, LVU §§ 15–20. I SiS Råd & Riktlinjer/Juridik (2002:1) LVU och Råd & Riktlinjer/Juridik (2003:1) Slutna ungdomsvård finns beskrivet hur de särskilda befogenheterna får användas. De särskilda befogenheterna avser bl a kontroll av den unges beteende och rörelsefrihet.

På frågan om hur socialsekreterarna/handläggarna uppfattar hur institutionerna handhar social kontroll över de unga svarade de att i 85 procent av ärendena att kontrollen varit bra eller mycket bra. En något högre andel jämfört med 2002. Även vid uppföljningarna åren 1999 och 2001 var socialsekreterarna/handläggarna mycket positiva till institutionernas sociala kontroll – 78 procent år 1999 och 81 procent av ärendena år 2001. Mest positiva var de socialsekreterare/handläggare som haft ärenden där ungdomarna varit placerade för utredning. Dessa svarade att de ansåg att i 91 procent av ärendena hade institutionernas kontroll över ungdomarna varit bra eller mycket bra. De socialsekreterare/handläggare som hade haft övriga typer av ärenden, d v s ärenden som rörde ungdomar som varit akut placerade, varit placerade för behandling eller varit intagna för särskild ungdomsvård, ansåg i 83 procent av fallen att de varit mycket nöjda med kontrollen.

Minst positiva var socialsekreterare/handläggare som haft ungdomar placerade för behandling. De ansåg i 68 procent av ärendena att de varit nöjda med den sociala kontrollen. I genomsnitt svarade de i 4 procent av fallen att de uppfattade att institutionens sociala kontroll av ungdomarna varit dålig.

Diagram 8 Hur uppfattade Du institutionens sociala kontroll av den unge (kontroll av destruktivt beteende, kriminalitet, missbruk, begränsning av rörelsefrihet)?

Exempel på kommentarer:

Positiva kommentarer

- Jag uppfattar att man hade mycket bra koll på en annars rymningsbenägen tjej.
- Kunde ta hand om klientens utåtagerande på ett mycket kompetent sätt.
- Bra, den sociala kontrollen ”genomfördes” med empati och bra förhållningssätt från personalen. Viktigt för ungdomens tillit till vuxenvärlden.

Negativa kommentarer

- Lite diskussioner med socialtjänsten gällande frigång etc.
- Den unge lyckades rymma två gånger under vistelsen där.

Fråga 8 Hur uppfattade Du institutionens undervisning av den unge (skola, arbetsträning etc)?

I vården och behandlingen av de inskrivna ungdomarna på SiS ungdomshem ingår skolverksamhet. Med frågan hur socialsekreterarna/handläggarna uppfattade institutionens undervisning avses att spegla deras åsikt både om vad de anser om den undervisning som getts till elever i grundskoleämnena och i de traditionella gymnasieämnena samt undervisningen av ungdomar som studerat på individuella program. I skollagen och i särskild förordning finns bestämmelser om skolverksamheten vid de särskilda ungdomshemmen. Råd och riktlinjer för skolverksamheten inom SiS har funnits sedan år 1995. Dessa reviderades i nya skolplaner åren 2000 och 2003. Under år 2003 har arbeten pågått med att ta fram underlag till ytterligare en ny skolplan som skall träda i kraft i början av år 2004, likaså planeras att nya Råd och riktlinjer skall ges ut inom kort. Institutionerna har även lokala skolplaner.

Enligt SiS skolplan är målen bl a att alla elever som vistas under en längre tid inom SiS, skall få en fullständig grundskoleundervisning samt att elever som fullgjort sin grundskoleutbildning skall erbjudas individuella program eller enskilda kurser på gymnasienivå. Vid utredningsavdelningarna skall även pedagogiska utredningar genomgöras.

I 80 procent av utskrivningsärendena uppgav socialsekreterarna/handläggarna att undervisningen varit bra eller mycket bra. Det är en avsevärd förbättring än tidigare års uppföljningar. Jämfört med 1999 års uppföljning är det en ökning med 40 procent positiva omdömen. År 1999 uppgav socialsekreterarna/handläggarna i 57 procent av utskrivningsärendena att de var nöjda med skolverksamheten och vid fjolårets uppföljning, år 2002, angav socialsekreterarna/handläggarna att man i 65 procent av ärendena varit positiv till skolverksamheten.

Det är få socialsekreterare/handläggare som svarat att de är uttalat negativa till skolverksamheten vid SiS. Vid årets uppföljning angav man att man var negativ till skolverksamheten i 5 procent av ärendena och vid uppföljningen år 2002 i 6 procent av ärendena. Däremot är det fler som angivit att de tycker att skolverksamheten varken varit bra eller dålig (medel): Vid uppföljningen år 2003 var det i 16 procent av ärendena som man ansåg att undervisningen varken var bra eller dålig och i uppföljningen år 2002 i 29 procent av ärendena.

Av dem som angav en uppfattning om skolverksamheten och som var mest positiva till undervisningen var de som haft ungdomar placerade som var i grundskoleåldern. I 85 procent av dessa ärenden ansåg socialsekreterarna/handläggarna att undervisningen hade varit bra eller mycket bra. För ungdomar som var i gymnasieåldern ansåg man i 73 procent av fallen att undervisningen hade varit bra eller mycket bra. (Se diagram 8.) Vid uppföljningen år 2002 uppgav

man i 78 procent av ärendena att de var nöjda med undervisningen för de elever som var i grundskoleåldern och 58 procent för elever i gymnasieåldern.

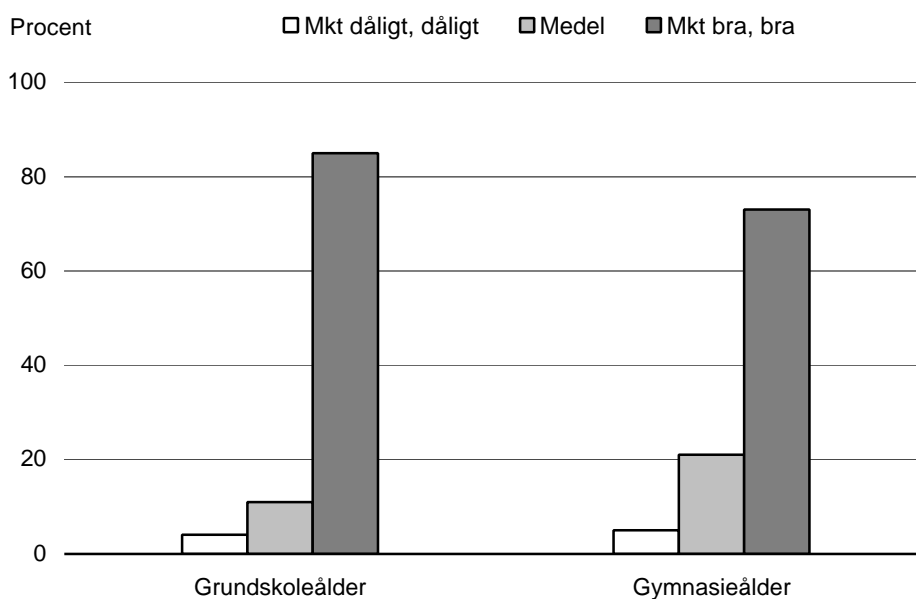

Diagram 9 Hur uppfattade Du institutionens undervisning av den unge (skola, arbetsträning etc)?

Om man ser till hur socialsekreterarna/handläggarna uppfattar skolundervisningen utifrån vilken typ av placering ungdomarna haft är man mest positiv vid utredningsplaceringar. Av dessa ärenden uppgav socialsekreterarna/handläggarna att man var nöjd eller mycket nöjd med undervisningen i 87 procent av utskrivningsärendena. Inte lika nöjd var man i ärenden där ungdomarna varit intagna för behandling, för dessa ärenden uppgav de att de var nöjda eller mycket nöjda i 79 procent av ärendena. För ungdomar som varit intagna för sluten ungdomsvård uppgav socialsekreterarna/handläggarna i 76 procent av ärendena att de varit nöjda med skolundervisningen. Minst nöjda med institutionens undervisning var de som haft ärenden där ungdomarna varit akut placerade, 72 procent av ärendena. Denna låga andel kan vara förståelig eftersom skolundervisning vid akutavdelningar bedrivs i mindre skala p g a att dessa placeringar är kortare än övriga typer av placeringar. (Se diagram 10.)

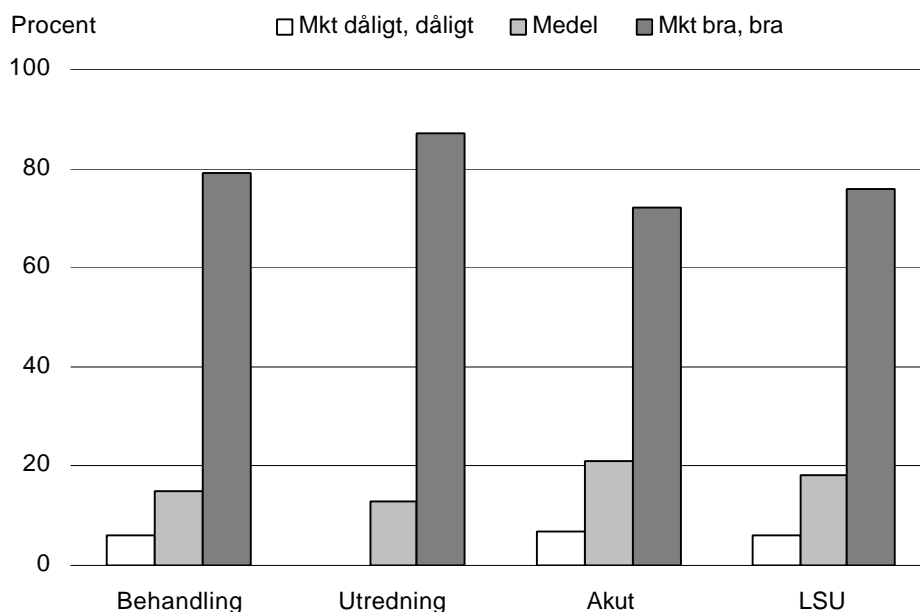

Diagram 10 Hur uppfattade Du institutionens undervisning av den unge (skola, arbetsträning etc)?

Exempel på kommentarer:

Positiva kommentarer

- Flickan har fått betyg i kärnämnen och återfått självförtroendet för skolarbetet. Del av behållningen med placeringen.
- Ungdomen visade stora framsteg i skolan från att inte ha gått i skola alls perioden innan placeringen.
- Den unge kom snabbt igång vilket märktes vid samtala med honom. Mycket positivt.

Negativa kommentarer

- Kunde ha varit mera omfattande.
- Skolan var anpassad till elever som helt saknar motivation. Motiverade elever gavs enligt min kännedom inte möjligheter till undervisning på sin nivå.

Fråga 9 Hur uppfattade Du institutionens arbete med den unges föräldrar/anhöriga?

Att integrera föräldrar och anhöriga i arbetet med de unga är en viktig del av arbetet vid SiS institutioner. De senaste åren har det gjorts omfattande satsningar och utvecklingsarbete inom familje- och nätverksområdet, vilket också givit positiva effekter. Av de svar som kommit in till SiS anser socialsekreterarna/handläggarna att SiS har gjort ett bra eller mycket bra arbete i 66 procent av utskrivningsärendena. En förbättring jämfört med de senaste årens undersökningar: Vid uppföljningen år 1999 var socialsekreterarna/handläggarna nöjda i 57 procent av ärendena, år 2001 var denna andel 59 procent och år 2002 65 procent. I genomsnitt var socialsekreterarna/handläggarna missnöjda med familjearbetet i 8 procent av ärendena och i 25 procent ansåg man att familjearbetet varken var bra eller dåligt.

Svaren varierar beroende på vilken typ av placering som ungdomarna haft. Mest positiva omdömen, hade de socialsekreterare/handläggare lämnat som haft ungdomar placerade för utredning. I dessa fall var man mycket positiv i 78 procent av ärendena. Bland de socialsekreterare/handläggare som haft ungdomar akut placerade var man nöjd i 68 procent av fallen och bland dem som haft ungdomar placerade för behandling var man nöjd i 59 procent av fallen. Minst nöjda socialsekreterare/handläggare var de som haft ungdomar intagna för slutna ungdomsvård. Dessa socialsekreterare/handläggare var nöjda i endast 37 procent av fallen och i 42 procent ansåg man att arbetet med föräldrar och anhöriga var varken bra eller dåligt.

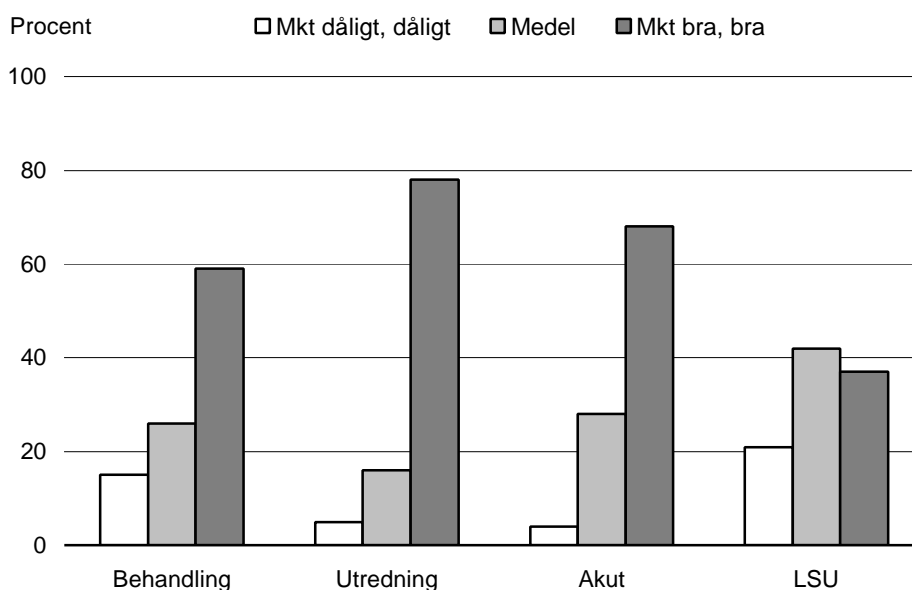

Diagram 11 Hur uppfattade Du institutionens arbete med den unges föräldrar/anhöriga?

Exempel på kommentarer:

Positiva kommentarer

- Institutionen var tydliga och med en värme som gjorde föräldrarna trygga.
- Man fick båda föräldrarna delaktiga. Fadern som hade alkoholproblem har nu varit på behandling och är nykter tack vare familjedagarna. Även ungdomens systrar har varit med i arbetet.
- Utifrån förutsättningarna, d v s anhöriga med svåra sociala och psykiska problem. Positivt att kontakt togs med moster och att familjehem involverades.

Negativa kommentarer

- Avstånden gjorde att det varit svårt att prata med föräldrar/anhöriga.
- Det skulle behövts mer jobb med föräldrarna.
- Föräldrarna tyckte att de blev dåligt bemötta av personalen.

Fråga 10 Hur uppfattade Du planering och genomförande av utslussning och utskrivning av den unge?

Utslussning är en viktig del av behandlingen av ungdomarna. Vid utskrivningen skall den unges situation vara ordnad. Särskild vikt skall läggas vid samarbetet med socialtjänsten i kommunerna.

I genomsnitt ansåg de socialsekreterare/handläggare som svarat på frågan om de varit nöjda med planering och genomförande av utslussning och utskrivning i 80 procent av utskrivningsärendena. Det är en högre andel nöjda än vid de tidigare undersökningarna. Resultaten från undersökningarna som gjordes åren 1999 och 2001 visade att socialsekreterarna/handläggarna varit nöjda mellan 67 och 69 procent av ärendena och vid undersökningen år 2002 i 76 procent av ärendena. I 5 procent av utskrivningsärendena angav socialsekreterarna/handläggarna att de var missnöjda med utslussning och utskrivning.

Andelen nöjda varierade en hel del utifrån vilken typ av placering man hade haft. Mest nöjda var de som hade haft ärenden där ungdomarna varit akut placerade och placerade för utredning, av dessa socialsekreterare/handläggare svarade man att i 82 procent respektive 81 procent av utskrivningsärendena var man nöjda med genomförandet av utslussningen och utskrivningen. Minst nöjda var de socialsekreterare/handläggare som haft ungdomar placerade för slutna ungdomsvård. Av dem svarade man i 68 procent av ärendena att man varit nöjd eller mycket nöjd med genomförande av utslussning och utskrivning och 14 procent att man varit missnöjd med genomförandet av utslussning och utskrivning.

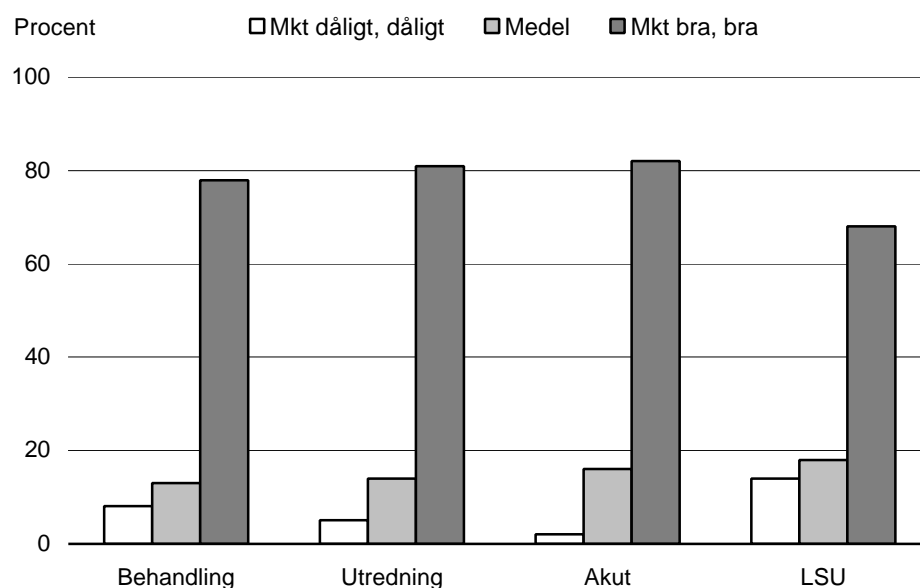

Diagram 12 Hur uppfattade Du planering och genomförande av utslussning och utskrivning av den unge?

Exempel på kommentarer:

Positiva kommentarer

- Vi fick ett förslag och institutionen ordnade med kontakten. Vår placerade flicka fick göra studiebesök. Placeringen på utslussningshemmet har blivit mycket bra och överflyttningen gick smidigt och enkelt.
- Han fick i god tid veta att han skulle flytta. Mycket bra att personal följde med och tittade på den nya institutionen och sedan även vid flytt.
- Genomtänkt och i samförstånd med HVB och socialtjänst.

Negativa kommentarer

- Inga initiativ eller förslag från institutionen. Initiativ togs från vår sida.
- Abrupt och akut avslut.
- Oense om tidpunkten för utskrivning.

Fråga 11 Skulle Du i ett liknande ärende förorda en placering på samma institution eller avdelning?

De allra flesta av de socialsekreterare/handläggare som svarade på Socialtjänstenkät Ungdom 2003 ansåg att de skulle välja att göra en ny placering på samma institution eller avdelning i ett liknande ärende. I 86 procent av utskrivningsärendena skulle man förorda en ny placering på samma institution eller avdelning. Även vid de tidigare uppföljningarna har socialsekreterarna/handläggarna svarat att de varit mycket positiva till placeringarna och att de gärna skulle göra om en placering i ett liknande ärende. Vid dessa tidigare uppföljningar varierade andelen positiva svar mellan 82 och 85 procent.

Socialsekreterare/handläggare som följt ett ärende under hela den tid som den unge varit placerad på en institution, d v s från placering till utsluss och utskrivning, var mest positiva till att förorda en placering på samma institution eller avdelning i ett liknande ärende än de som följt ett ärende till en del: 88 procent om man följt ärendet från inskrivning till utskrivning jämfört med 72 procent om man endast följt ärendet till en del av placeringen.

De som var mest positiva till att göra ytterligare placeringar på samma institution eller avdelning var de socialsekreterare/handläggare som haft ungdomar akut placerade eller ungdomar som varit föremål för utredning. I dessa fall svarade socialsekreterarna/handläggarna i 90 procent av ärendena att de skulle förorda ny placering. (Se bilaga 1, tabell 6.) Ett fåtal socialsekreterare/handläggare har angivit att de inte skulle förorda en ny placering i ett liknande ärende på samma institution eller avdelning igen, nämligen i fem procent av ärendena.

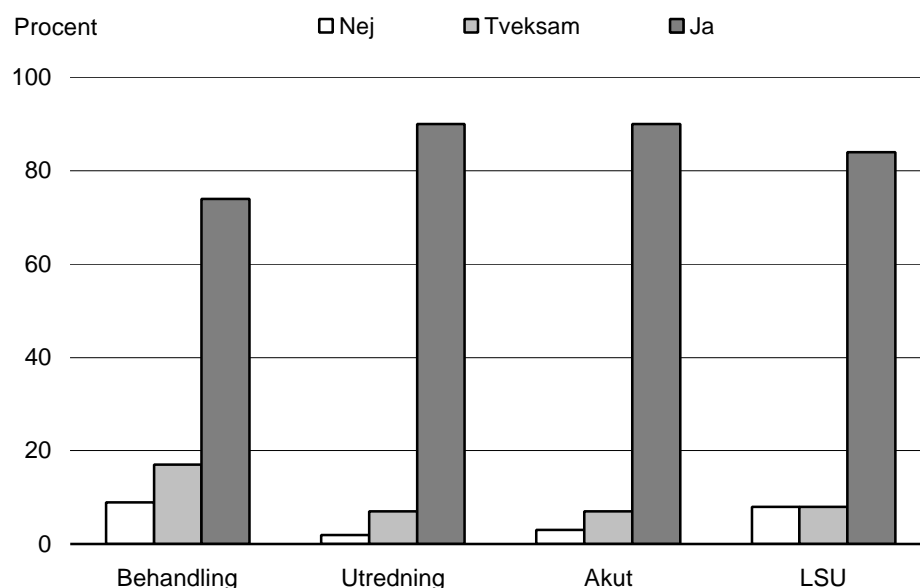

Diagram 13 Skulle Du i ett liknande ärende förorda en placering på samma institution eller avdelning?

Exempel på kommentarer:

Positiva kommentarer

- Mycket bra samarbete med institutionen under placeringen. Mycket nöjd med den utredning som gjordes och de diskussioner som fördes angående fortsatt vård och framtidsutsikter.
- Ni är tydliga till uppdragsgivaren, vilket gör samarbetet enklare, samt tydliga mot föräldrar med en värme som gör att de känner sig lugnare och därför lättare kan samarbeta kring placeringen.
- Jag är mycket nöjd med placeringen. Man har fått henne delaktig i vården och även fått familjen delaktiga. Ett brett och mycket kvalificerat arbete med en tjej som krävde mycket stöd. Även i min handläggning har jag haft en bra kontakt där jag fått alla upplysningar jag behövt snabbt och tydligt. Man har haft ett bra sätt mot tjejen – respekt, lyssnat på henne, stöttat men aldrig velat och låtit henne manipulera. Ja, jag skulle utan tvekan rekommendera en placeringen där.

Negativa kommentarer

- Anser att ungdomar är i behov av tätare familjearbete än vad som erbjudits i vår flickas fall.
- Jag anser inte att placeringen passade klientens funktionshinder och behov. Institutionen har säkert varit en trygghet för klienten under en svår perioden i klientens liv men institutionen har brister i kunskap kring klientens funktionshinder.

Sluten ungdomsvård (LSU)

Den 1 januari 1999 infördes i brottsbalken en ny påföljd för ungdomar som begått brott då de var i åldrarna 15–17 år, sluten ungdomsvård. Denna påföljd är avsedd att ersätta fängelse för de yngsta lagöverträdarna. Verkställigheten regleras enligt lagen om verkställighet av sluten ungdomsvård (LSU) och innebär att ungdomarna i första hand skall dömas till vård vid särskilda ungdomshem. År 2003 avsattes totalt 75 platser för ungdomar som dömts till sluten ungdomsvård.

Under mätperioden 1 mars–31 maj 2003 skrevs 32 ungdomar ut från något av de särskilda ungdomshemmen. Av dessa frigavs 24 ungdomar och 8 ungdomar flyttade från en SiS-institution till en annan SiS-institution. Efter varje utskrivning ombads socialtjänsten i ungdomens hemkommun att besvara Socialtjänstenkät Ungdom. För de 32 ungdomar som skrevs ut under perioden blev 25 ärenden besvarade av en socialsekreterare/handläggare i den unges hemkommun, vilket motsvarar en svarsfrekvens med 78 procent. Bortfallet blev 22 procent. I 16 ärenden hade en socialsekreterare/handläggare följt ärendet från placering till utskrivning, i åtta fall hade man följt ärendet till en del av placeringen och i ett fall hade en arbetsledare följt ärendet på annat sätt.

I detta avsnitt särredovisas tre frågor som ställts till socialsekreterare/handläggare som handhaft ärenden som avsåg sluten ungdomsvård. De tre frågor som särskilt lyfts fram är: *Fråga 3, Hur uppfattade Du samarbetet med institutionen vid utformningen av uppdraget?*, *fråga 8, Hur uppfattade Du institutionens undervisning av den unge (skola, arbetsträning etc)?* och *fråga 10, Hur uppfattade Du planering och genomförande av utslussning och utskrivning av den unge?* Dessa tre frågeställningar är kopplade till målen i SiS verksamhetsplan för år 2003.

Tabell 8 Ungdomar dömda till sluten ungdomsvård (LSU) som frigavs eller skrevs ut från en SiS-institution till en annan SiS-institution under perioden 1 mars–31 maj 2003 fördelade efter institution samt ärenden (utsända enkäter) som besvarats respektive inte besvarats. Antal

Insitutioner	Antal ärenden (enkäter) med frigivna/utskrivna ungdomar 1 mars–31 maj 2003 som var dömda till sluten ungdomsvård (utsända enkäter)		
	Samtliga	därav ärenden (enkäter) som blivit bevarade	inte blivit besvarade
Bärby ungdomshem	8	5	3
Eknäs	1	1	0
Fagareds ungdomshem	4	3	1
Johannisbergs ungdomshem	2	1	1
Klarälvsgården	5	5	0
Klockbacka ungdomshem	1	0	1
Långanässkolan	1	1	0
Råby ungdomshem	3	2	1
Sundbo ungdomshem	7	7	0
<i>Samtliga institutioner</i>	32	25	7

Förutom redovisningen av sluten ungdomsvård i detta avsnitt, se även avsnittet Redovisning av enkätsvaren fråga för fråga, där enkätsvaren finns redovisade för samtliga ungdomar, inkl sluten ungdomsvård. Förutom tabellerna 8 och 9 i detta avsnitt se även bilaga 1, tabell 4.

Samarbetet med institutionen vid utformningen av uppdraget

En av frågorna i Socialtjänstenkät Ungdom avser samarbetet med socialtjänsten vid utformningen av verkställigheten och behandlingen av ungdomarna. När en ungdom blivit dömd till sluten ungdomsvård skall verkställigheten av domen planläggas och genomföras i nära samarbete med socialnämnden, medan SiS ansvarar för verkställigheten. Vid placeringar enligt LVU eller SoL arbetar SiS helt på uppdrag av socialtjänsten, placeringen görs av socialnämnden.

I mer än 50 procent av ärendena som avser sluten ungdomsvård har socialsekreterarna/handläggarna inte svarat på frågan om samarbetet vid utformningen av verkställigheten och behandlingen. Svartsbortfallet beror sannolikt på att uppdragen vid sluten ungdomsvård inte kommer från socialnämnden, många socialsekreterare/handläggare har inte varit med vid verkställigheten av domen och därför heller inte kunnat besvara frågan. Av de 12 ärenden där socialsekreterarna/handläggarna har besvarat frågan, anser de i 92 procent av fallen att samarbetet med institutionen varit bra och i vissa fall mycket bra. I nio procent av fallen ansåg man att samarbetet varit dåligt. (Se tabell 9.)

De som lämnat kommentarer till frågan anger samtliga utom en att eftersom det varit ett LSU-ärenden så har socialsekreterarna/handläggarna inte varit med och utformat något uppdrag. Den andra kommentaren kom från en socialsekreterare/handläggare som försökt få till stånd en gemensam planering med möjlighet att följa vården, men på att den unge ofta bytte institution och kontaktperson fungerade inte samarbetet.

Institutionens undervisning av den unge (skola, arbetsträning etc)

Av 25 ärenden besvarades inte frågan om institutionens undervisning i åtta fall (32 procent). Av de socialsekreterare/handläggare som besvarade frågan angav de i 76 procent av ärendena att de uppfattade skolundervisningen som bra eller mycket bra och i 6 procent att skolundervisningen varit dålig. I 18 procent av ärendena ansåg man att undervisningen varken varit bra eller dålig. (Se tabell 9.)

Planering och genomförande av utslussning och utskrivning

På frågan om hur man upplevde institutionens planering av utslussning och utskrivning av ungdomarna har tre socialsekreterare/handläggare (12 procent) inte besvarat frågan alls. De socialsekreterare/handläggare som svarade på frågan angav att de var mycket nöjda i 68 procent av ärendena. För 14 procent av ärendena var man missnöjd med utslussning och utskrivning och i 18 procent av fallen hade man ingen direkt åsikt alls, man tyckte att planeringen och genomförandet av utslussning och utskrivning var varken bra eller dålig. (Se tabell 9.)

Tabell 9 Ärenden som socialsekreterare/handläggare svarat på frågorna 4, 8 och 10 för placeringar av ungdomar dömda till slutna ungdomsvård (LSU) som frigavs eller flyttade från en SiS-institution till en annan SiS-institution under perioden 1 mars–31 maj 2003. Antal och procent

Observera att varje enskild fråga har ett svarsbortfall. Redovisningen för varje enskild fråga avser endast de ärenden som socialsekreterarna/handläggarna har besvarat. Svarsbortfallet för fråga 4 är 13 av 25 ärenden som inte räknats med i redovisningen, för fråga 8 är svarsbortfallet 8 av 25 ärenden och för fråga 10 är svarsbortfallet 3 av 25 ärenden.

Frågenummer och frågeformulering	Socialsekreterarnas/handläggarnas uppfattning om placeringen. Antal och andel ärenden							
	Mkt bra/bra		Varken bra eller dåligt		Dåligt/mkt dåligt		Andel svar	
	Antal	Proc.	Antal	Proc.	Antal	Proc.	Antal	Proc.
Fråga 4. Hur uppfattade Du samarbetet med institutionen vid utformningen av uppdraget?	11	92	0	0	1	9	12	100
Fråga 8. Hur uppfattade Du institutionens undervisning av den unge (skola arbetsträning etc)?	13	76	3	18	1	6	17	100
Fråga 10. Hur uppfattade Du planering och genomförande av utslussning och utskrivning av den unge?	15	68	4	18	3	14	22	100

Slutsats

Som nämndes inledningsvis i detta avsnitt skiljer sig placeringen av ungdomar som är intagna för slutna ungdomsvård (LSU) från placeringen av ungdomar som tvångsomhändertas enligt LVU eller som vårdas på frivillig grund enligt SoL. Vid placeringar enligt LVU och SoL arbetar SiS på uppdrag av socialtjänsten, men när det gäller LSU-placeringar ansvarar SiS för verkställigheten. Uppdraget kommer inte från socialnämnden, men däremot skall verkställigheten och planläggningen ske i nära samarbete med socialnämnden. Så sker inte alltid. Av de redovisade resultaten av svaren från Socialtjänstenkät Ungdom, när det gäller LSU-ärenden, kan man utläsa att socialsekreterarna/handläggarna i vissa fall kommer in i ärendena först vid planeringen av utslussning och frigivning av ungdomarna.